

Sociaaleconomische trends

Vrouwen meer op internet gepest dan mannen

2015 | 14

Rianne Kloosterman

Vrouwen zijn iets vaker de dupe van cyberpesten dan mannen. Vooral jonge vrouwen, niet-westers allochtone vrouwen en laag- en middelbaar opgeleide vrouwen komen met cyberpesten in aanraking. De seksuele geaardheid is bij vrouwen niet van belang voor de kans op cyberpesten. Onder mannen krijgen homo- en biseksuelen vaker dan heteroseksuelen met cyberpesten te maken. Verder zijn, evenals bij vrouwen, jonge mannen en laag- en middelbaar opgeleide mannen vaker slachtoffer.

1. Inleiding

Pesten, waarbij iemand herhaald en gedurende lange tijd blootstaat aan negatieve handelingen verricht door één of meerdere personen (Olweus, 1992; Van der Meer, 2002), is een veelvoorkomend probleem. Een tiende van de leerlingen in het basisonderwijs geeft aan geregeld te worden gepest. Onder leerlingen in het voortgezet onderwijs is dit 7 procent (De Looze, et al., 2014). Ook onder volwassenen komt pesten voor. Zo is ongeveer 8 procent van de werknemers in 2014 gepest door leidinggevendenden of collega's (CBS, 2015a). Pesten gebeurt niet alleen op school of op de werkvloer, het kan ook daarbuiten voorkomen, zoals op straat, in sportclubs of tussen buurtbewoners. Daarbij zijn de gevolgen niet te onderschatten. Het kan leiden tot lichamelijke en psychische klachten, toename van ziekteverzuim, en in extreme gevallen tot zelfdoding (Espelage en Swearer, 2003; Sourander et al., 2000; Statline; Veenstra et al., 2009).

Pesten gebeurt op verschillende manieren en kent vele gradaties. Bij verbaal pesten moet onder meer worden gedacht aan uitschelden, het verspreiden van roddels, en bedreiging. Fysiek pesten refereert naar schoppen, slaan en ander lichamelijk geweld. Naast verbaal en fysiek, kan pesten ook digitaal plaatsvinden. Het kan dan gaan om kwetsende of bedreigende uitspraken via WhatsApp, via een online sociaal netwerk, zoals Facebook, of via e-mail. Ook kunnen hier beledigende of kwetsende foto's of filmpjes van het slachtoffer worden geplaatst. Slachtoffers kunnen via internet ook te maken krijgen met chantage, bedreiging met geweld of stalking, waarbij zij bewust herhaaldelijk worden lastiggevallen.

De impact van cyberpesten is mogelijk nog groter dan van het traditionele verbale en fysieke pesten. Pesten via internet is immers laagdrempelig en anoniem. Met een druk op de knop staan kwetsende of bedreigende uitspraken, foto's of filmpjes online, die vaak voor een groot publiek – bekenden en onbekenden – zichtbaar zijn en lang zichtbaar blijven (Sonck en De Haan, 2011; Van de Pol, 2009).

Uit eerder onderzoek blijkt dat vooral jongeren slachtoffer zijn van cyberpesten (CBS, 2015b), aangezien zij het actiefst zijn op internet en sociale media. Maar bestaan hierin ook verschillen tussen mannen en vrouwen? In dit artikel wordt op basis van de Veiligheidsmonitor (CBS, 2015c) beschreven in welke mate mannen en vrouwen te maken krijgen met verschillende vormen van cyberpesten. Specifiek gaat het daarbij om laster, chantage, stalking en bedreiging met geweld. Daarbij wordt nagegaan om welke mannen en vrouwen het gaat: jong of oud, autochtoon of allochtoon, hoog of laag opgeleid, hetero- of homoseksueel? Niet alleen komt het slachtofferschap van cyberpesten aan bod, maar ook – indien bekend – wie de gedupeerden online lastig heeft gevallen, en of zij melding dan wel aangifte hebben gedaan van de online pesterij.

2. Methode

Voor dit artikel is gebruik gemaakt van gestapelde gegevens uit de Veiligheidsmonitor (VM) 2012–2014. De VM is een jaarlijkse grootschalige enquête onder de Nederlandse bevolking van 15 jaar en ouder over thema's als leefbaarheid van de buurt, veiligheidsbeleving, slachtofferschap van criminaliteit en aanverwante onderwerpen. Voor meer informatie, zie technische toelichting en CBS (2015c).

2.1 Hoe wordt het slachtofferschap van cyberpesten gemeten?

Respondenten is gevraagd of zij zelf in de afgelopen twaalf maanden via internet wel eens te maken hebben gehad met roddel, getreiter, pesten, stalken, chantage of bedreiging. Aan degenen die hiermee zijn geconfronteerd, is vervolgens gevraagd wat er (de laatste keer) is gebeurd, waarbij meerdere antwoorden mogelijk waren. De antwoorden zijn ingedeeld in de volgende categorieën:

Laster

- Iemand heeft een gênante of kwetsende website of profiel over u gemaakt.
- Iemand heeft onder uw naam berichten gepost op een internetforum of profielsite, bijvoorbeeld facebook of twitter.
- Iemand heeft foto's of filmpjes van u verspreid of verhalen of roddels over u verteld.

Chantage

- Iemand heeft u afgeperst of gechanteerd.

Stalking

- Iemand heeft u gestalkt door u bewust herhaaldelijk lastig te vallen.

Bedreiging met geweld

- Iemand heeft u bedreigd met geweld.

Anders

- Iets anders.

Slachtoffers van cyberpesten is ook de vraag gesteld of zij de dader of één van de daders kenden. Als de dader bekend was, is gevraagd waar zij de dader(s) van kenden. Ging het om een ex-partner, partner, familielid, buurtgenoot, iemand van werk of studie of een andere bekende? Ook hier waren meerdere antwoorden mogelijk. Er kon tevens voor de optie 'geen antwoord' gekozen worden.

Ten slotte is gevraagd of het voorval is gemeld bij de politie en/of een andere instantie, en of er toen een proces-verbaal of een ander document is ondertekend. In dit laatste geval is er sprake van een aangifte. Ook meldingen die via internet bij de politie plaatsvonden worden als aangifte meegeteld.

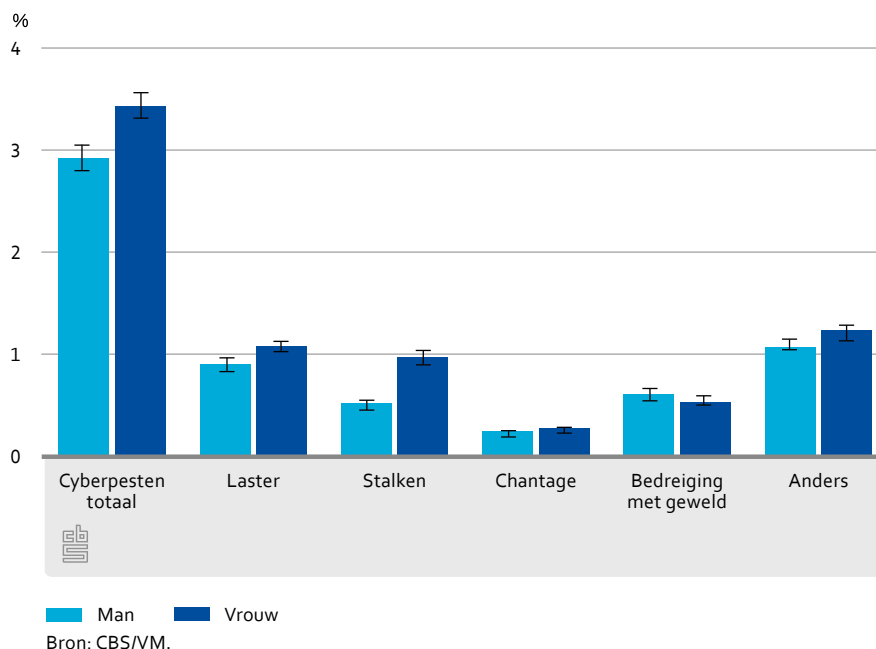
3. Slachtofferschap naar kenmerken

In de periode 2012–2014 is het aandeel slachtoffers van cyberpesten niet wezenlijk veranderd. Ieder jaar gaf ruim 3 procent van de Nederlandse bevolking aan met één of meerdere vormen van cyberpesten te zijn geconfronteerd. Dit komt neer op jaarlijks ruim 400 duizend personen. Daarbij is het aandeel mannen en het aandeel vrouwen dat naar eigen zeggen de dupe was van online pesten ook niet veranderd.

3.1 Cyberpesten treft vaker vrouwen

Hoewel mannen actiever zijn op internet (tabel 2; zie ook Kloosterman, 2015), krijgen vrouwen wat vaker met pesterijen via internet te maken dan mannen (3,4 procent tegen 2,9 procent). Vooral online stalken is een genderspecifiek probleem. Het slachtofferschap van deze vorm van cyberpesten is twee keer zo hoog onder vrouwen (1,0 procent) dan onder mannen (0,5 procent). Maar ook met laster krijgen vrouwen iets vaker te maken. Het gaat dan vooral om persoonlijke foto's of filmpjes die via internet worden verspreid of om verhalen of roddels die worden verteld.

3.1.1 Slachtofferschap cyberpesten naar geslacht, bevolking van 15 jaar of ouder, 2012/2014

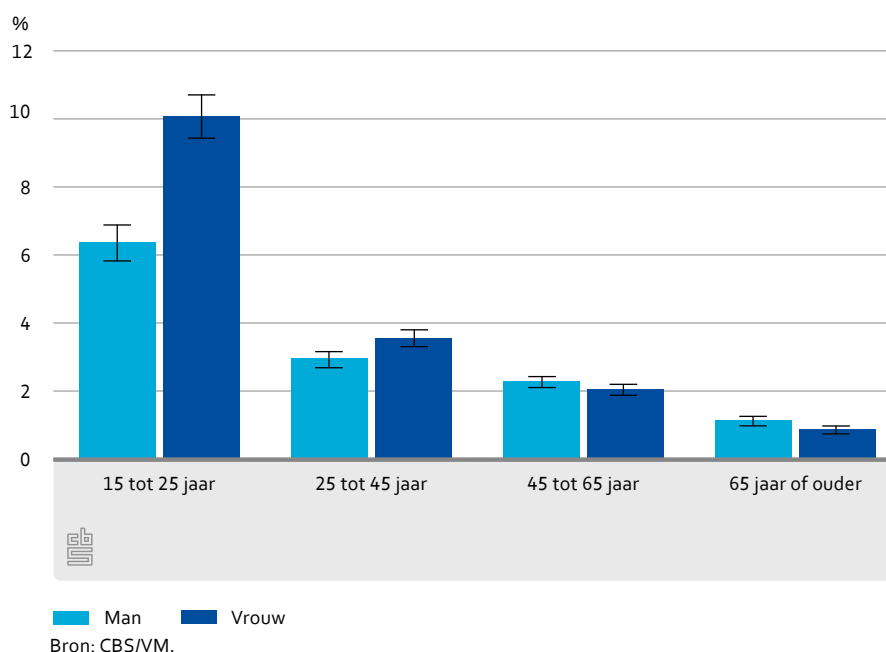

3.2 Eén op de tien jonge vrouwen slachtoffer van online pesterij

Voor zowel mannen als vrouwen geldt dat het aandeel slachtoffers van cyberpesten afneemt met leeftijd. Natuurlijk maken jongeren ook frequenter gebruik van internet, maar vooral hun actieve deelname aan sociale netwerken, zoals Facebook en Twitter (tabel 2), die vaak als platform voor pestgedrag dienen, maakt onder andere dat ze vaker de dupe zijn van cyberpesten. Vooral jonge vrouwen krijgen hiermee te maken, ook als rekening wordt gehouden met hun deelname aan sociale netwerken. Eén op de tien vrouwen tussen de 15 en 25 jaar is gemiddeld over de periode 2012–2014 slachtoffer geweest van cyberpesten. Bij de mannen in deze leeftijdsgroep ligt dit met 6,4 procent aanzienlijk lager. Vooral bij stalken is het verschil groot; dit treft 3,0 procent van de jonge vrouwen tegen 1,1 procent van de jonge mannen (tabel 3). Maar ook bij andere pestvormen, zoals online verspreiding van persoonlijke foto's, filmpjes of roddels, en chantage, zijn jonge vrouwen in het nadeel. Alleen met bedreiging met geweld komen jonge mannen en vrouwen in gelijke mate in aanraking.

Ook binnen de leeftijdsgroep van 25- tot 45-jarigen krijgen vrouwen (3,5 procent) vaker met cyberpesten te maken dan mannen (2,9 procent), met online stalken in het bijzonder. In de leeftijd van 45 tot 65 jaar worden vrouwen en mannen in gelijke mate met cyberpesten geconfronteerd. Bij de ouderen van 65 jaar en ouder zijn het juist de mannen die iets vaker met online pesterij te maken krijgen. Het gaat dan met name om laster. Hier speelt mee dat oudere mannen wat vaker actief zijn op internet en sociale netwerken dan oudere vrouwen.

3.2.1 Slachtofferschap cyberpesten naar geslacht en leeftijd, bevolking van 15 jaar of ouder, 2012/2014

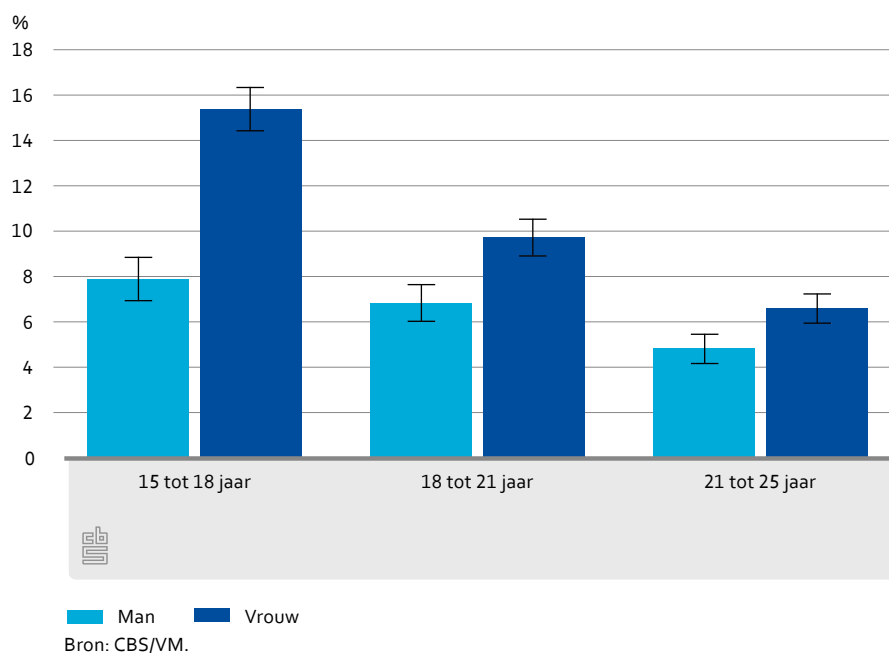

3.3 Jongeren nader beschouwd

Aangezien cyberpesten vooral bij jongeren speelt, zal het slachtofferschap van deze groep hier nader worden bekeken. Onder de 15- tot 18-jarige vrouwen bevinden zich de meeste

cyberpeestschtoffers. Van hen is ruim één op de zes slachtoffer geweest. Bij vrouwen van 18 tot 25 jaar is dit aanzienlijk minder. Mannen van 15 tot 18 jaar zijn met één op de 13 ook duidelijk minder vaak slachtoffer van cyberpesten dan vrouwelijke leeftijdsgenoten. Dat zij minder vaak deelnemen aan sociale netwerken, is hier deels een verklaring voor. Binnen de jonge mannen krijgen 15- tot 21-jarigen vaker met online pesterij te maken dan 21- tot 25-jarigen.

3.3.1 Slachtofferschap cyberpesten naar geslacht onder 15- tot 25-jarigen, 2012/2014

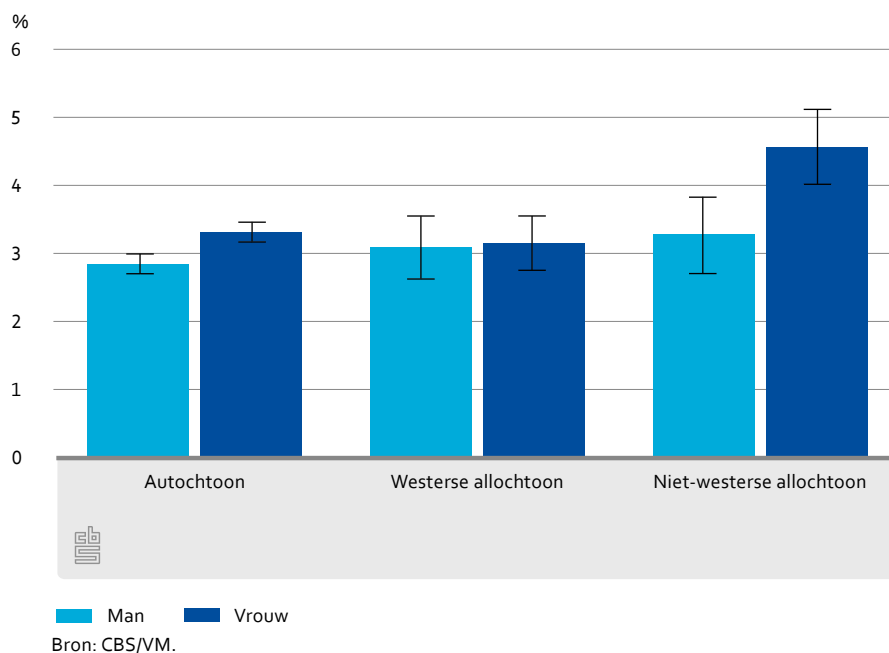

Vooral verspreiding van persoonlijke foto's, filmpjes of roddels is iets waar 15- tot 18-jarige vrouwen met 5,5 procent relatief vaak mee worden geconfronteerd (tabel 4). Van de 18- tot 21-jarige vrouwen heeft 2,8 procent hiermee te maken gehad. Bij de 21- tot 25-jarige vrouwen en bij jonge mannen is dit aandeel 2 procent of minder. Ook krijgen 15- tot 18-jarige vrouwen vaker te maken met berichten die onder hun naam worden gepost op internetfora of profielsites. Ten opzichte van 21- tot 25-jarige vrouwen, zijn ze ook vaker de dupe van stalken, chantage en bedreiging met geweld. Binnen de groep jonge mannen maakt leeftijd bij de meeste cyberpestvormen weinig verschil. Alleen komen 15- tot 18-jarige mannen iets vaker met bedreiging met geweld in aanraking dan 21- tot 25-jarige mannen.

3.4 Niet-westers allochtone vrouwen vaakst de dupe van cyberpesters

Niet-westers allochtone vrouwen zijn met 4,6 procent relatief vaak slachtoffer van cyberpesters, terwijl zij niet frequenter gebruik maken van internet. Ze zijn echter wel vaker actief op sociale netwerken, zoals Facebook en Twitter (tabel 2). Zo komen ze vaker dan autochtone en westers-allochtone vrouwen met online stalking en laster in aanraking (tabel 5). Ook krijgen ze vaker te maken met chantage dan autochtone vrouwen. Bij de mannen bestaan nagenoeg geen verschillen tussen de herkomstgroepen in hun ondervonden slachtofferschap.

3.4.1 Slachtofferschap cyberpesten naar geslacht en herkomst, bevolking van 15 jaar of ouder, 2012/2014

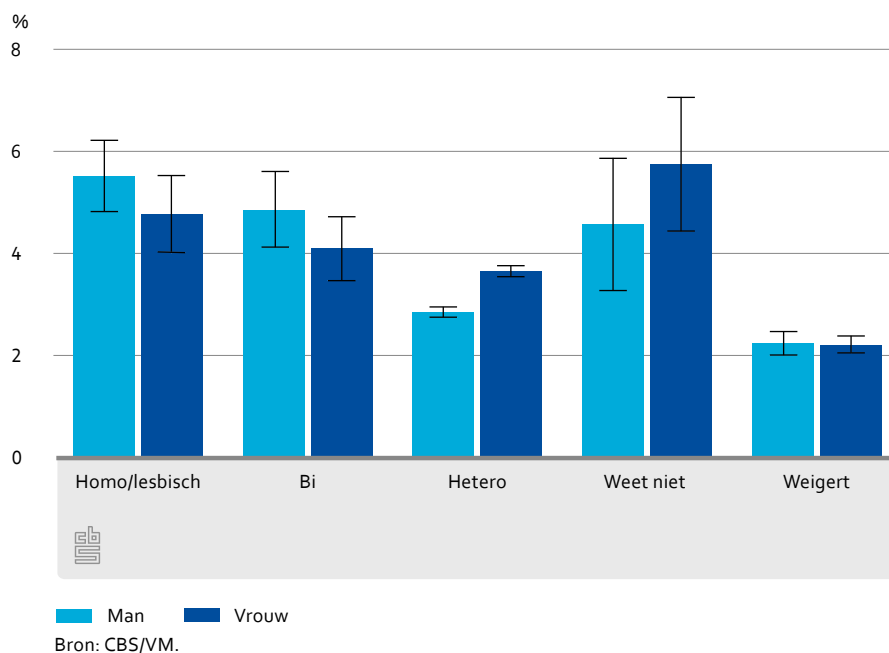
3.5 Cyberpesten treft minder vaak hoogopgeleide mannen en vrouwen

Ondanks dat hoogopgeleiden actiever zijn op internet dan lager opgeleiden (tabel 2), zijn hoogopgeleide mannen (2,4 procent) en vrouwen (2,6 procent) het minst vaak slachtoffer van cyberpesten. Laag- en middelbaar opgeleiden zijn vaker de dupe, vooral vrouwen met een middelbare opleiding krijgen hier met 4,2 procent mee te maken. Ze worden relatief vaak gestalkt via internet (tabel 6). Ook zijn ze ten opzichte van hoogopgeleide vrouwen vaker slachtoffer van online bedreiging met geweld, en laster, zoals kwetsende teksten op internetfora of profielsites, of persoonlijke foto's of filmpjes die via internet worden verspreid. De verschillen tussen laag- en middelbaar opgeleide vrouwen verdwijnen als rekening gehouden wordt met het feit dat laagopgeleide vrouwen minder actief zijn op internet en sociale media.

3.6 Homo's vaker slachtoffer van cyberpesten dan heteroseksuele mannen

In vergelijking met heteroseksuele mannen (2,8 procent) worden homo- (5,5 procent) en biseksuele mannen (4,9 procent) wat vaker online gepest. Het gaat dan vooral om vormen van laster (tabel 7). Zo is het aandeel dat te maken krijgt met persoonlijke foto's, filmpjes of roddels op internet bij homo's (1,5 procent) drie keer zo groot als bij heteroseksuele mannen (0,5 procent). Ook van online stalking zijn homo's iets vaker de dupe. In tegenstelling tot de verschillen in slachtofferschap bij mannen, komen hetero-, lesbische en biseksuele vrouwen in gelijke mate met cyberpesten in aanraking.

3.6.1 Slachtofferschap cyberpesten naar geslacht en seksuele geaardheid, bevolking van 15 jaar of ouder, 2012/2014

4. Relatief belang van achtergrondkenmerken voor slachtofferschap cyberpesten

In de voorgaande paragraaf is voor mannen en vrouwen, en voor groepen daarbinnen, beschreven in hoeverre zij slachtoffer zijn van online pesterijen. De onderzochte achtergrondkenmerken zijn echter niet onafhankelijk van elkaar. Zo zijn bijvoorbeeld ouderen gemiddeld lager opgeleid, en zijn jongeren oververtegenwoordigd onder niet-westerse alloctonen. Om na te gaan of en in hoeverre de onderzochte achtergrondkenmerken een unieke bijdrage leveren aan de kans op slachtofferschap van cyberpesten zijn enkele logistische regressieanalyses uitgevoerd. In het eerste model zijn de afzonderlijke variabelen geslacht, leeftijd, herkomst, opleidingsniveau en seksuele geaardheid opgenomen.

4.1 Leeftijd speelt grootste rol in slachtofferschap cyberpesten

Net als de bivariate analyses (paragraaf 3.1) wijst het model uit dat vrouwen een grotere kans (bijna 25 procent meer) hebben om slachtoffer te worden van cyberpesten dan mannen. Maar vooral leeftijd is van belang (zie Wald). Naar verwachting blijken jongeren tussen de 15 en 25 jaar het vaakst de dupe van cyberpesten, en 65-plussers het minst vaak. Dat niet-westerse alloctonen niet verschillen van autoctonen in hun slachtofferskansen komt doordat zij vaker jong zijn. Verder bevestigt het model dat de kans op cyberpesten relatief klein is voor laagopgeleiden, en dat homo's, lesbiennes en biseksuelen vaker slachtoffer zijn dan heteroseksuelen.

4.1.1 Logistische regressie analyse voor de kans op slachtofferschap cyberpesten, 2012/2014

	B	SE	Wald		Exp(B)
Constante	-2,88	0,03	9 534,63	**	0,06
Geslacht (ref = man)	0,21	0,02	96,86	**	1,24
Leeftijd (ref = 15 tot 25 jaar)			3 731,85	**	
25 tot 45 jaar	-0,89	0,03	1 165,75	**	0,41
45 tot 65 jaar	-1,39	0,03	2 382,45	**	0,25
65 jaar en ouder	-2,26	0,05	2 169,23	**	0,10
Herkomst (ref = autochtoon)			10,51	**	
Westerse allochtoon	0,12	0,04	10,22	**	1,13
Niet-westerse allochtoon	0,03	0,03	0,86	ns	1,03
Opleiding (ref = laag)			311,25	**	
Middelbaar	0,50	0,03	301,91	**	1,65
Hoog	0,34	0,03	155,19	**	1,40
Seksuele geaardheid (ref = hetero)			247,69	**	
Homo/lesbisch	0,60	0,06	119,28	**	1,83
Bi	0,51	0,06	74,14	**	1,67
Weet niet	0,50	0,09	27,67	**	1,65
Weigert	-0,19	0,04	21,72	**	0,83

* p<0,05.

** p<0,01.

ns = niet significant.

Bron: CBS/VM.

Aanvullend is ook de interactie tussen geslacht en de verschillende achtergrondkenmerken (leeftijd, herkomst, opleiding en seksuele geaardheid) in relatie tot slachtofferschap onderzocht. De resultaten uit die analyses komen in grote lijnen overeen met de bevindingen op basis van de bivariate analyses (paragraaf 3.2 tot en met paragraaf 3.5).

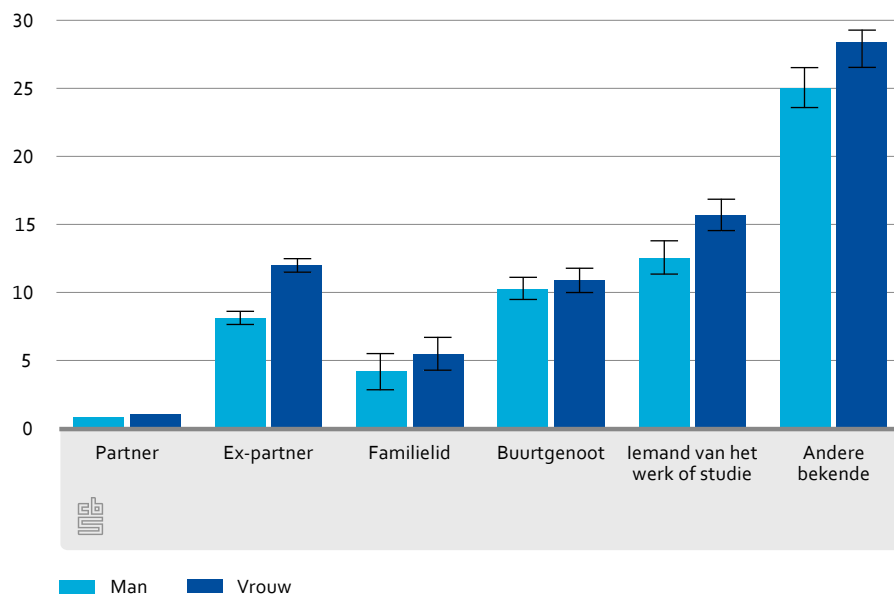
Dat niet-westers allochtone vrouwen doorgaans jonger zijn, blijkt deels te verklaren waarom zij vaker slachtoffer zijn van online pesten dan autochtone vrouwen. Jongeren nemen naar verhouding vaak deel aan sociale netwerken. Het biedt echter geen volledige verklaring. Dit is in lijn met de bevindingen in paragraaf 3.4.

5. Bekendheid met dader

5.1 Vooral vrouwen slachtoffer van pesterij ex-partner

In veel gevallen is de dader of daders van de online pesterij bij het slachtoffer bekend, vooral bij de vrouwelijke slachtoffers. Van hen weet 70 procent wie hen online lastig gevallen heeft, tegen 59 procent van de mannelijke slachtoffers. Bij zowel mannen als vrouwen komen daders doorgaans weinig uit de familie. Meer frequent is de dader een buurtgenoot, collega of studiegenoot, of een andere bekende, zoals een vriend of kennis. Ook voormalige partners zijn relatief vaak dader. Met name vrouwen krijgen betrekkelijk vaak te maken met online pesterij van hun ex-partner. Ook zijn vrouwen iets vaker de dupe van pesterijen van collega's of studiegenoten.

5.1.1 Dader(s)¹⁾ cyberpesten naar geslacht van slachtoffers van 15 jaar of ouder, 2012/2014

Bron: CBS/VM.

¹⁾ Respondenten kunnen meer dan één dadercategorie noemen.

De bekendheid met de daders daalt met leeftijd. Dit geldt voor zowel mannen als vrouwen. Mannelijke slachtoffers van 65 jaar en ouder weten met 39 procent het minst vaak wie hen online heeft lastig gevallen. Binnen de herkomstgroepen zijn het de niet-westers allochtone mannen bij wie de dader van de online pesterij minder vaak bekend is (46 procent). Niet-westers allochtone vrouwen, die iets vaker slachtoffer van cyberpesten zijn, weten met 63 procent vaker wie hen online treitert.

Verder weten hoogopgeleide mannen die de dupe zijn van cyberpesten relatief minder vaak wie er achter de online pesterij zit. Ruim de helft (52 procent) geeft aan dit te weten, tegen ruim 60 procent van de laag- en middelbaar opgeleide mannen. Het opleidingsniveau maakt bij vrouwen geen verschil. Seksuele geaardheid is voor zowel mannen als vrouwen niet van invloed op de bekendheid met de dader.

6. Melding en aangifte

6.1 Gepeste mannen en vrouwen gaan niet vaak over tot melding of aangifte

Nog geen kwart van de slachtoffers van cyberpesten maakte hiervan melding; 15 procent heeft bij de politie gemeld wat hen overkomen is, 10 procent is hiervoor naar een andere instantie gestapt. De meeste slachtoffers zijn dus niet bekend bij instanties en worden niet geregistreerd. Van alle gedupeerden heeft 6 procent aangifte gedaan bij de politie. De

meldings- en aangiftebereidheid verschilt niet wezenlijk tussen mannen en vrouwen, ook niet voor de afzonderlijke pestvormen. Hoewel vrouwen vaker te maken krijgen met stalken, doen ze hiervan niet vaker melding en/of aangifte bij de politie dan mannen. Alleen in het geval van online bedreiging met geweld, melden vrouwen dit vaker bij de politie dan mannen.

6.2 Jonge vrouwen en mannen doen het minst melding en aangifte

Ondanks dat jonge vrouwen en mannen het vaakst slachtoffer zijn van online pesten, maken zij hiervan het minst melding en doen zij het minst aangifte. Van de gepeste jonge vrouwen meldt 15 procent dit bij de politie of een andere instantie en 3 procent doet daadwerkelijk aangifte. Ook onder de jonge mannen is het meldings- en aangiftegedrag vergelijkbaar laag (respectievelijk 14 en 4 procent). In de oudere leeftijdsgroepen gaan zowel mannelijke als vrouwelijke slachtoffers aanmerkelijk vaker over tot melding of aangifte (twee à drie keer vaker).

Herkomst, opleiding en seksuele geaardheid zijn nagenoeg niet van belang voor de mate waarin mannelijke en vrouwelijke slachtoffers melding en aangifte doen.

7. Conclusie

Internet en sociale media bieden veel mogelijkheden, maar er zit ook een keerzijde aan doordat ze onder meer gebruikt kunnen worden voor online pesterij. De negatieve impact hiervan is mogelijk nog groter dan van het traditionele verbale en fysieke pesten. Eerder onderzoek naar het slachtofferschap van cyberpesten richtte zich vooral op jongeren, aangezien de problematiek vooral bij deze groep voorkomt. In dit onderzoek is nagegaan of er in het slachtofferschap van cyberpesten ook verschillen bestaan tussen mannen en vrouwen.

Vrouwen blijken iets vaker de dupe van cyberpesten dan mannen. Het gaat dan vooral om online stalken en laster. Niet alle vrouwen worden in gelijke mate met cyberpesten geconfronteerd; jonge vrouwen, niet-westers allochtone vrouwen en laag- en middelbaar opgeleide vrouwen zijn iets vaker de dupe. De seksuele geaardheid is bij vrouwen minder van belang voor de kans op cyberpesten. Bij mannen is dit juist wel het geval. Homoseksuele en biseksuele mannen krijgen relatief vaak met cyberpesten te maken. Verder zijn jonge en laag- en middelbaar opgeleide mannen ook wat vaker slachtoffer van cyberpesten dan oudere en hoogopgeleide mannen.

Daarnaast weten vrouwelijke slachtoffers vaker dan mannelijke slachtoffers wie hen online lastig valt. Vrouwen zijn iets vaker de dupe van online pesterij van hun ex-partner, of van collega's of studiegenoten.

Het meldings- en aangiftegedrag verschilt niet wezenlijk tussen mannen en vrouwen, ook wanneer naar de afzonderlijke pestvormen wordt gekeken. Hoewel vrouwen vaker te maken krijgen met stalken en laster, doen ze hiervan niet vaker melding en aangifte bij de politie dan mannen. Alleen in het geval van online bedreiging met geweld, melden vrouwen dit vaker bij de politie dan mannen.

Technische toelichting

Gegevensbron

Voor dit artikel is gebruik gemaakt van gegevens uit de Veiligheidsmonitor 2012–2014 (CBS, 2015c). Deze drie jaargangen van de Veiligheidsmonitor zijn gestapeld. De jaarlijkse bestanden zijn namelijk niet omvangrijk genoeg om uitsplitsingen te maken naar meerdere kenmerken, vooral als het gaat om ‘geslacht en herkomst’ en ‘geslacht en seksuele geaardheid’. Dit probleem speelt in het bijzonder bij de vervolgvragen, zoals naar de bekendheid van de dader en de meldings- en aangiftebereidheid. Door de drie bestanden te stapelen, kunnen meer betrouwbare uitspraken worden gedaan over cyberpesten.

Marges

Bij elk gepresenteerd percentage worden ook de marges gegeven bij een betrouwbaarheidsniveau van 95 procent. Dit betekent dat bij herhaald uitvoeren van het onderzoek het werkelijke percentage in 95 van de 100 steekproeven zal liggen tussen de grenzen van de marges weergegeven bij het percentage. In de staafdiagrammen worden de marges weergegeven door middel van zogeheten foutbalken in de staven (zien er uit als: ‘H’), in de tabellen staat de (halve) bandbreedte genoemd.

Slachtofferschap cyberpesten relateren aan internetgebruik

Daarbij wordt met behulp van het onderzoek ‘ICT-gebruik van huishoudens en personen’ nagegaan of verschillen in het dagelijks internetgebruik tussen bevolkingsgroepen een verklaring bieden voor verschillen in het ondervonden slachtofferschap van cyberpesten.

Doordat de gegevens over slachtofferschap van cyberpesten en over het gebruik van internet uit twee verschillende bronnen afkomstig zijn, kunnen deze niet direct met elkaar in verband worden gebracht. Om deze relatie toch enigszins te kunnen onderzoeken, zijn de aantallen slachtoffers van cyberpesten (afkomstig uit de Veiligheidsmonitor) gerelateerd aan de internetpopulatie en de populatie gebruikers van sociale netwerken, zoals afgeleid uit het ICT-gebruik onderzoek 2012/2014. De internetpopulatie betreft personen van 15 jaar en ouder die in de drie maanden voorafgaand aan de enquête dagelijks gebruik hebben gemaakt van internet. Personen van 15 jaar en ouder die in de drie maanden voorafgaand aan de enquête internet hebben gebruikt om deel te nemen aan sociale netwerken, zoals Facebook en Twitter, vormen de populatie gebruikers van sociale netwerken. Voor de vergelijking met de VM zijn dezelfde drie jaargangen van het ICT-gebruik onderzoek gestapeld (2012-2014). Ter illustratie van het internet- en sociale mediagebruik van de Nederlandse bevolking zijn in tabel 2 cijfers voor 2014 opgenomen.

De internetpopulatie of de populatie gebruikers van sociale netwerken als vertrekpunt nemen, kan andere informatie opleveren dan vertrekken vanuit de totale VM-onderzoekspopulatie (bevolking van 15 jaar of ouder). Een voorbeeld kan dit verduidelijken: stel dat de onderzoekspopulatie uit 100 individuen bestaat en dat 3 mensen slachtoffer zijn geworden, dan is het slachtofferschap gelijk aan 3 procent. Indien van die 100 individuen slechts 60 mensen dagelijks actief waren op internet, dan is het slachtofferschap gelijk aan 3 op 60, of 5 procent.

1. Slachtofferschap cyberpesten naar geslacht, bevolking van 15 jaar of ouder, 2012/2014

	Man		Vrouw	
	aandeel	marge	aandeel	marge
	%			
Slachtofferschap cyberpesten totaal	2,9	0,1	3,4	0,1
Laster	0,9	0,1	1,1	0,1
kwetsende website/profiel	0,3	0,0	0,2	0,0
onder naam slachtoffer berichten gepost	0,3	0,0	0,3	0,0
online verspreiding foto's, filmpjes of roddels	0,6	0,1	0,8	0,1
Stalken	0,5	0,1	1,0	0,1
Chantage	0,2	0,0	0,3	0,0
Bedreiging met geweld	0,6	0,1	0,5	0,1
Anders	1,1	0,1	1,2	0,1
Dader bekend	58,9	2,2	70,3	1,7
waarvan ¹⁾				
partner	0,9	0,5	1,1	0,5
ex-partner	8,1	1,4	12,0	1,3
familielid	4,2	0,9	5,5	0,9
buurtgenoot	10,3	1,3	10,9	1,2
iemand van werk of studie	12,5	1,5	15,7	1,4
iemand anders	25,0	2,0	28,4	1,8
Melding totaal	22,5	1,8	23,7	1,7
Melding politie	14,6	1,6	15,7	1,4
Melding andere instantie	9,8	1,3	10,0	1,2
Aangifte	6,0	1,1	5,8	0,9

¹⁾ Respondenten kunnen meer dan één dadercategorie noemen.
Bron: CBS/VM.

2. Internetgebruik naar geslacht en leeftijd, herkomst en opleidingsniveau, bevolking van 15 jaar of ouder, 2014

		Dagelijkse internetgebruik		Deelname sociale netwerken	
		Aandeel	Marge	Aandeel	Marge
		%			
Man	Totaal	82,9	1,7	52,8	2,3
Vrouw	Totaal	75,4	1,9	56,1	2,2
Man	15 tot 25 jaar	95,4	3,0	87,3	4,4
	25 tot 45 jaar	90,7	2,9	68,7	4,4
	45 tot 65 jaar	84,9	2,8	41,6	3,6
	65 jaar en ouder	56,2	4,3	19,4	3,3
Vrouw	15 tot 25 jaar	96,8	2,0	95,3	2,3
	25 tot 45 jaar	91,4	3,0	78,6	3,9
	45 tot 65 jaar	79,9	3,0	48,0	3,6
	65 jaar en ouder	33,2	4,0	13,0	2,8
Man	Autochtoon	83,8	1,7	52,1	2,4
	Westerse allochtoon	83,0	5,6	52,0	7,7
	Niet-westerse allochtoon	75,4	9,0	58,4	10,4
Vrouw	Autochtoon	75,7	2,0	54,8	2,3
	Westerse allochtoon	77,1	5,6	53,7	6,9
	Niet-westerse allochtoon	71,7	8,9	67,8	9,2
Man	Laag	65,9	4,3	50,5	4,6
	Middelbaar	84,2	2,7	54,0	3,7
	Hoog	95,1	1,5	53,1	4,0
Vrouw	Laag	54,9	3,8	43,7	3,8
	Middelbaar	81,3	2,8	61,5	3,5
	Hoog	93,8	2,1	65,9	4,0

Bron: CBS/ICT-gebruik.

3. Slachtofferschap cyberpesten naar geslacht en leeftijd, bevolking van 15 jaar of ouder, 2012/2014

	Man								Vrouw							
	15 tot 25 jaar		25 tot 45 jaar		45 tot 65 jaar		65 jaar en ouder		15 tot 25 jaar		25 tot 45 jaar		45 tot 65 jaar		65 jaar en ouder	
	aan-deel	mar-ge	aan-deel	mar-ge	aan-deel	mar-ge	aan-deel	mar-ge	aan-deel	mar-ge	aan-deel	mar-ge	aan-deel	mar-ge	aan-deel	mar-ge
	%															
Slachtofferschap cyberpesten totaal	6,4	0,5	2,9	0,2	2,3	0,2	1,1	0,1	10,1	0,6	3,5	0,2	2,0	0,2	0,9	0,1
Laster	2,4	0,3	0,8	0,1	0,7	0,1	0,3	0,1	4,0	0,4	0,9	0,1	0,6	0,1	0,1	0,0
kwetsende website/profiel	0,7	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1	0,0	0,7	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1	0,0
onder naam slachtoffer berichten gepost	0,6	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1	0,0	0,9	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,0	0,0
online verspreiding foto's, filmpjes of roddels	1,6	0,3	0,5	0,1	0,4	0,1	0,1	0,0	3,2	0,3	0,6	0,1	0,4	0,1	0,1	0,0
Stalken	1,1	0,2	0,6	0,1	0,4	0,1	0,1	0,0	3,0	0,4	1,0	0,1	0,5	0,1	0,2	0,1
Chantage	0,4	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1	0,9	0,2	0,3	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0
Bedreiging met geweld	1,5	0,3	0,6	0,1	0,4	0,1	0,1	0,0	1,6	0,3	0,6	0,1	0,3	0,1	0,1	0,0
Anders	2,1	0,3	1,1	0,1	0,9	0,1	0,4	0,1	3,2	0,3	1,4	0,2	0,8	0,1	0,3	0,1
Dader bekend waarvan ¹⁾	65,1	4,2	59,1	3,9	56,0	3,6	39,2	6,0	73,5	2,7	70,5	3,1	67,4	3,6	54,0	7,0
partner	1,4	1,1	0,6	0,6	0,7	0,6	²⁾	²⁾	0,6	0,5	1,8	1,3	0,8	0,6	²⁾	²⁾
ex-partner	8,8	2,9	9,5	2,4	7,5	2,0	²⁾	²⁾	12,0	2,1	13,9	2,3	11,2	2,4	3,2	2,4
familieid	1,3	0,9	5,6	1,9	6,0	1,8	4,6	2,7	2,7	1,1	6,5	1,7	8,6	2,7	9,9	4,9
buurtgenoot	7,1	2,2	10,7	2,4	11,7	2,2	18,1	4,8	6,1	1,6	12,1	2,1	16,5	2,8	21,3	5,8
iemand van werk of studie	20,5	3,5	8,4	2,2	10,3	2,2	2,2	1,7	24,3	2,6	10,0	2,0	9,9	2,1	2,4	1,9
iemand anders	30,4	3,9	26,0	3,6	20,5	3,0	12,6	3,9	32,8	2,9	28,7	3,2	21,7	3,3	16,2	5,6
Melding totaal	13,6	3,1	22,9	3,3	31,9	3,5	26,6	5,5	15,2	2,3	28,1	3,2	31,8	3,9	35,7	6,9
Melding politie	7,7	2,5	16,6	3,0	20,3	3,0	16,1	4,6	9,5	1,9	19,1	2,8	22,5	3,3	19,1	5,5
Melding andere instantie	7,1	2,4	8,5	2,2	13,9	2,6	11,8	3,9	6,5	1,6	11,7	2,2	12,0	3,1	20,2	6,1
Aangifte	3,8	2,0	6,7	2,1	8,4	2,2	4,7	2,6	3,1	1,2	6,9	1,9	9,4	2,3	7,3	3,8

¹⁾ Respondenten kunnen meer dan één dadercategorie noemen.

²⁾ Minder dan 50 waarnemingen.

Bron: CBS/VM.

4. Slachtofferschap cyberpesten naar geslacht onder 15- tot 25-jarigen, 2012/2014

	Man						Vrouw					
	15 tot 18 jaar		18 tot 21 jaar		21 tot 25 jaar		15 tot 18 jaar		18 tot 21 jaar		21 tot 25 jaar	
	aan-deel	mar-ge	aan-deel	mar-ge	aan-deel	mar-ge	aan-deel	mar-ge	aan-deel	mar-ge	aan-deel	mar-ge
	%											
Slachtofferschap cyberpesten totaal	7,9	1,0	6,8	1,1	4,8	0,8	15,4	1,3	9,7	1,1	6,6	0,8
Laster	3,1	0,7	2,4	0,7	1,8	0,5	6,9	0,9	3,4	0,7	2,4	0,5
kwetsende website/profiel	1,0	0,4	0,8	0,4	0,3	0,2	0,9	0,3	0,9	0,4	0,5	0,2
onder naam slachtoffer berichten gepost	0,8	0,3	0,8	0,4	0,4	0,2	1,6	0,4	0,7	0,3	0,6	0,2
online verspreiding foto's, filmpjes of roddels	2,0	0,5	1,4	0,5	1,4	0,4	5,5	0,8	2,8	0,6	1,9	0,4
Stalken	1,4	0,4	1,4	0,6	0,7	0,3	3,8	0,7	3,3	0,6	2,2	0,5
Chantage	0,5	0,2	0,6	0,4	0,3	0,2	1,4	0,5	1,0	0,4	0,5	0,2
Bedreiging met geweld	2,1	0,5	1,7	0,6	1,0	0,3	2,2	0,6	2,0	0,5	1,0	0,3
Anders	2,4	0,5	2,2	0,6	1,8	0,5	5,0	0,7	3,0	0,6	2,0	0,4

Bron: CBS/VM.

5. Slachtofferschap cyberpesten naar geslacht en herkomst, bevolking van 15 jaar of ouder, 2012/2014

	Man						Vrouw					
	autochtoon		westerse allochtoon		niet-westerse allochtoon		autochtoon		westerse allochtoon		niet-westerse allochtoon	
	aandeel	marge	aandeel	marge	aandeel	marge	aandeel	marge	aandeel	marge	aandeel	marge
	%											
Slachtofferschap cyberpesten totaal	2,8	0,1	3,1	0,4	3,3	0,5	3,3	0,1	3,1	0,4	4,6	0,6
Laster	0,9	0,1	0,8	0,2	1,1	0,3	1,0	0,1	0,9	0,2	1,6	0,4
kwetsende website/profiel	0,2	0,0	0,2	0,1	0,6	0,3	0,2	0,0	0,2	0,1	0,4	0,2
onder naam slachtoffer berichten gepost	0,3	0,0	0,1	0,1	0,4	0,2	0,2	0,0	0,3	0,1	0,4	0,2
online verspreiding foto's, filmpjes of roddels	0,6	0,1	0,5	0,2	0,5	0,2	0,8	0,1	0,6	0,2	1,1	0,3
Stalken	0,5	0,1	0,5	0,2	0,8	0,3	0,9	0,1	0,8	0,2	1,5	0,3
Chantage	0,2	0,0	0,3	0,1	0,4	0,2	0,2	0,0	0,3	0,1	0,7	0,3
Bedreiging met geweld	0,6	0,1	0,8	0,2	0,5	0,2	0,5	0,1	0,6	0,2	0,6	0,2
Anders	1,1	0,1	1,0	0,2	1,1	0,3	1,2	0,1	1,1	0,2	1,4	0,3
Dader bekend	61,4	2,4	53,8	7,0	46,5	7,9	72,2	1,9	66,1	5,9	62,8	5,9
waarvan ¹⁾												
partner	0,8	0,4	²⁾	²⁾	²⁾	²⁾	0,7	0,4	²⁾	²⁾	3,2	2,7
ex-partner	7,6	1,3	5,9	3,3	13,1	6,7	12,3	1,4	14,7	5,2	8,8	3,3
familielid	4,2	1,0	4,1	2,6	4,1	2,8	4,9	0,9	4,3	2,7	9,3	4,2
buurtgenoot	11,1	1,4	9,5	4,2	5,7	3,3	11,2	1,3	10,6	4,6	9,7	3,6
iemand van werk of studie	12,6	1,7	9,8	4,2	14,7	5,7	16,9	1,6	11,6	3,9	11,8	4,3
iemand anders	26,7	2,2	24,7	6,2	14,8	5,4	29,1	1,9	26,3	5,6	26,1	5,5
Melding totaal	22,5	2,0	23,4	6,0	21,4	6,6	23,5	1,8	20,7	4,9	26,6	5,9
Melding politie	14,2	1,7	13,6	4,6	17,8	6,3	15,7	1,5	14,8	4,3	16,4	4,9
Melding andere instantie	10,1	1,4	10,2	4,5	7,0	4,7	10,0	1,3	7,0	3,1	12,2	4,4
Aangifte	5,7	1,1	4,8	2,8	9,6	5,4	5,2	0,9	6,4	3,2	8,5	3,8

¹⁾ Respondenten kunnen meer dan één dadercategorie noemen.

²⁾ Minder dan 50 waarnemingen.

Bron: CBS/VM.

6. Slachtofferschap cyberpesten naar geslacht en opleiding, bevolking van 15 jaar of ouder, 2012/2014

	Man						Vrouw					
	laag		middelbaar		hoog		laag		middelbaar		hoog	
	aandeel	marge	aandeel	marge	aandeel	marge	aandeel	marge	aandeel	marge	aandeel	marge
	%											
Slachtofferschap cyberpesten totaal	3,1	0,2	3,2	0,2	2,4	0,2	3,5	0,2	4,2	0,3	2,6	0,2
Laster	1,0	0,1	1,0	0,1	0,7	0,1	1,2	0,1	1,4	0,2	0,7	0,1
kwetsende website/profiel	0,3	0,1	0,3	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1	0,3	0,1	0,1	0,0
onder naam slachtoffer berichten gepost	0,3	0,1	0,3	0,1	0,2	0,1	0,3	0,1	0,3	0,1	0,1	0,0
online verspreiding foto's, filmpjes of roddels	0,6	0,1	0,6	0,1	0,4	0,1	0,9	0,1	1,0	0,1	0,5	0,1
Stalken	0,5	0,1	0,7	0,1	0,4	0,1	0,9	0,1	1,4	0,2	0,8	0,1
Chantage	0,2	0,1	0,3	0,1	0,2	0,1	0,3	0,1	0,3	0,1	0,2	0,1
Bedreiging met geweld	0,8	0,1	0,7	0,1	0,4	0,1	0,6	0,1	0,7	0,1	0,4	0,1
Anders	1,1	0,1	1,1	0,1	1,0	0,1	1,2	0,1	1,5	0,2	1,0	0,1

6. Slachtofferschap cyberpesten naar geslacht en opleiding, bevolking van 15 jaar of ouder, 2012/2014 (slot)

	Man					Vrouw						
	laag		middelbaar		hoog	laag		middelbaar		hoog		
	aandeel	marge	aandeel	marge	aandeel	aandeel	marge	aandeel	marge	aandeel	marge	
	%											
Dader bekend waarvan ¹⁾	62,6	3,8	61,5	3,7	52,5	4,2	72,0	3,0	71,3	2,9	69,1	3,6
partner	1,2	0,9	0,5	0,4	²⁾	²⁾	0,4	0,3	1,3	0,8	1,0	0,7
ex-partner	7,7	2,5	9,6	2,5	6,7	2,2	10,2	2,2	13,9	2,2	13,6	2,6
familieïd	3,9	1,4	5,2	1,7	3,1	1,4	5,1	1,8	6,2	1,6	4,2	1,5
buurtgenoot	11,3	2,4	11,0	2,3	8,0	2,0	11,2	2,1	10,7	1,9	11,4	2,5
iemand van werk of studie	12,3	2,7	12,9	2,7	13,0	2,9	17,7	2,6	13,9	2,3	16,4	2,7
iemand anders	27,9	3,8	24,6	3,3	22,7	3,4	29,9	3,1	29,4	3,0	24,9	3,4
Melding totaal	21,8	3,2	23,3	3,2	21,0	3,3	20,8	2,8	24,6	2,8	27,6	3,6
Melding politie	13,4	2,6	15,0	2,7	13,7	2,8	12,7	2,2	18,4	2,5	16,3	3,0
Melding andere instantie	9,1	2,3	9,9	2,2	9,4	2,3	9,7	2,2	8,0	1,8	13,8	2,8
Aangifte	5,1	1,7	6,4	1,9	6,0	2,1	5,0	1,5	6,5	1,6	5,7	1,8

¹⁾ Respondenten kunnen meer dan één dadercategorie noemen.

²⁾ Minder dan 50 waarnemingen.

Bron: CBS/VM.

7. Slachtofferschap cyberpesten naar geslacht en seksuele geaardheid, bevolking van 15 jaar of ouder, 2012/2014

	Man					Vrouw						
	homo/lesbisch		bi	hetero		homo/lesbisch		bi	hetero			
	aandeel	marge	aandeel	marge	aandeel	aandeel	marge	aandeel	marge	aandeel	marge	
	%											
Slachtofferschap cyberpesten totaal	5,5	0,9	4,9	1,1	2,8	0,1	4,8	1,3	4,1	0,8	3,7	0,2
Laster	2,2	0,6	1,8	0,7	0,9	0,1	1,8	1,0	1,3	0,4	1,2	0,1
kwetsende website / profiel	0,6	0,3	0,6	0,4	0,2	0,0	.	.	0,2	0,1	0,2	0,0
onder naam slachtoffer berichten gepost	0,9	0,4	0,6	0,4	0,2	0,0	0,3	0,3	0,5	0,3	0,3	0,0
online verspreiding foto's, filmpjes of roddels	1,5	0,5	1,0	0,5	0,5	0,1	1,0	0,5	0,8	0,4	0,9	0,1
Stalken	1,0	0,4	1,2	0,6	0,5	0,1	1,4	0,6	1,3	0,5	1,1	0,1
Chantage	0,5	0,3	0,5	0,3	0,2	0,0	²⁾	²⁾	0,4	0,3	0,3	0,0
Bedreiging met geweld	1,1	0,4	0,7	0,4	0,6	0,1	0,9	0,4	0,7	0,3	0,6	0,1
Anders	1,7	0,5	1,8	0,7	1,0	0,1	1,3	0,6	1,4	0,4	1,3	0,1
Dader bekend waarvan ¹⁾	58,4	8,6	60,7	11,4	59,9	2,4	70,1	11,6	68,1	9,0	72,5	1,9
partner	²⁾	²⁾	0,0	0,0	0,7	0,5	0,0	0,0	²⁾	²⁾	1,0	0,5
ex-partner	9,8	5,3	²⁾	²⁾	8,4	1,6	15,4	8,4	17,2	8,2	12,8	1,5
familieïd	6,7	4,3	²⁾	²⁾	4,4	1,0	²⁾	²⁾	6,8	5,6	5,1	1,0
buurtgenoot	8,5	4,6	11,8	7,4	10,2	1,4	9,6	6,2	5,4	4,0	10,7	1,3
iemand van werk of studie	10,3	6,1	17,5	8,9	12,9	1,7	11,6	7,2	10,0	5,7	17,1	1,6
iemand anders	24,9	7,7	31,2	10,8	25,5	2,2	20,5	10,1	28,7	9,4	29,9	2,0
Melding totaal	23,7	7,2	18,1	8,3	21,6	2,0	33,1	15,2	11,0	5,7	23,4	1,8
Melding politie	19,4	6,7	11,8	7,1	13,5	1,7	19,1	9,2	7,2	4,9	15,6	1,6
Melding andere instantie	5,5	3,5	6,8	5,0	9,7	1,4	²⁾	²⁾	5,0	3,6	9,8	1,3
Aangifte	9,4	5,0	4,6	4,0	5,3	1,1	8,4	6,2	²⁾	²⁾	5,6	1,0

¹⁾ Respondenten kunnen meer dan één dadercategorie noemen.

²⁾ Minder dan 50 waarnemingen.

Bron: CBS/VM.

Literatuur

CBS (2015a). Ook leerkrachten hebben last van pesten. CBS-persbericht, 24 september 2015.

CBS (2015b). Bijna 8 procent van de jongeren gepest op het internet. CBS-persbericht, 17 augustus 2015.

CBS (2015c). Veiligheidsmonitor 2014. CBS, Den Haag/ Heerlen.

De Looze, M., S. van Dorsselaer, S. de Roos, J. Verdurmen, G. Stevens, R. Gommans, M. van Bon-Martens, T. ter Bogt en W. Vollebergh (2014). HBSC 2013: Gezondheid, welzijn en opvoeding van Jongeren in Nederland. Universiteit Utrecht, Utrecht.

Espelage, D.L. en S.M. Swearer (2003). Research on school bullying and victimization: What have we learned and where do we go from here? *School psychology review*, 32(3), blz. 365–383.

Kloosterman, R. (2015). Slachtofferschap cybercrime en internetgebruik. *Sociaaleconomische trends*, 2015/09.

Sonck, N. en J. de Haan (2011). Kinderen en internetrisico's: EU Kids Online onderzoek onder 9-16-jarige internetgebruikers in Nederland. SCP, Den Haag.

Sourander, A., H. Helstea en J. Piha (2000). Persistence of bullying from childhood to adolescence – A longitudinal 8-year follow-up study. *Child abuse and neglect*, 24(7), blz. 873–881.

Van de Pol, R. (2009). Cyberpesten nog gemener dan fysiek pesten. Elsevier, Amsterdam.

Veenstra, R., G. Huitsing, R. van der Voort, en A.F. de Winter (2009). Pesten, In: *Kluwer Navigator Onderwijs: Module Leerlingenzorg PO*. Alphen aan den Rijn: Kluwer.

Verklaring van tekens

Niets (blanco)	Een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
.	Het cijfer is onbekend, onvoldoende betrouwbaar of geheim
*	Voorlopige cijfers
**	Nader voorlopige cijfers
2014–2015	2014 tot en met 2015
2014/2015	Het gemiddelde over de jaren 2014 tot en met 2015
2014/'15	Oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2014 en eindigend in 2015
2012/'13–2014/'15	Oogstjaar, boekjaar, enz., 2012/'13 tot en met 2014/'15

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever
Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress
Studio BCO, Den Haag

Inlichtingen
Tel. 088 570 70 70, fax 070 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen, 2015.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.